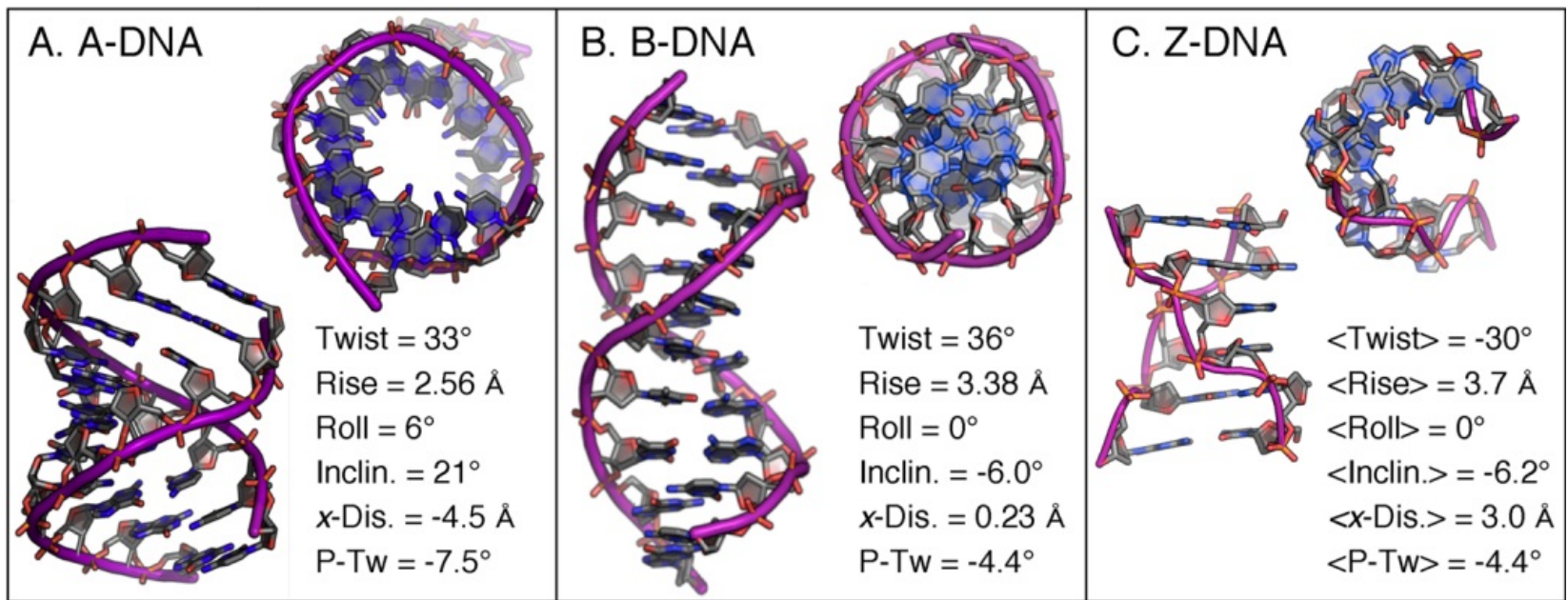

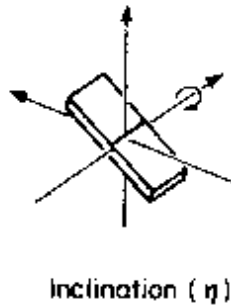
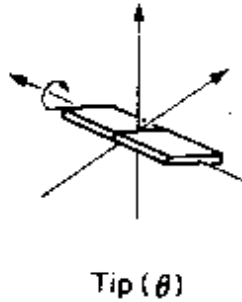
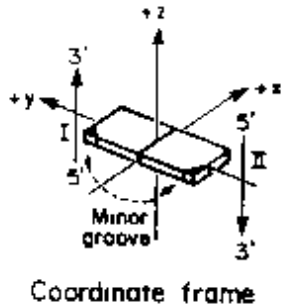
Část 3 & 4:

Opakování: Helikální parametry

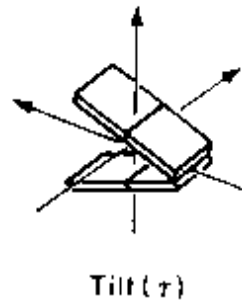
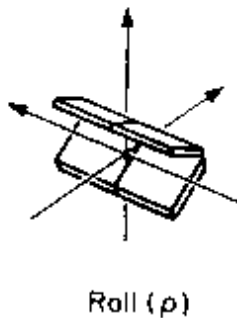
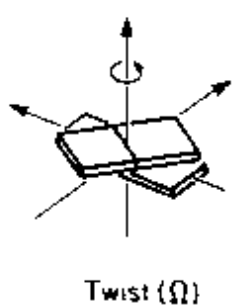
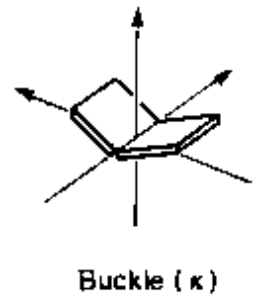
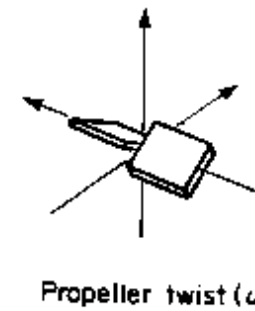
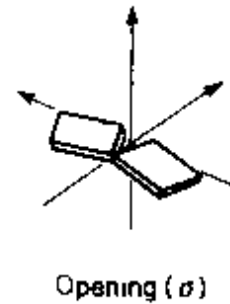

9 rotačních helikálních parametrů

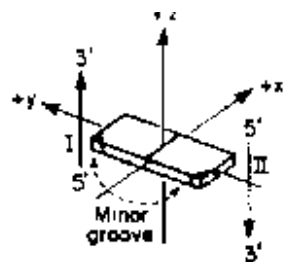
Vzhledem k helikální ose

Báze vůči sobě

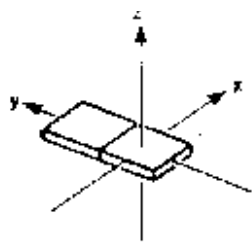

Páry bazí vůči sobě

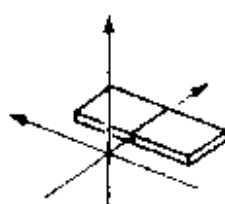
9 tranlačných helikálnych parametrov

Coordinate frame

y displacement (dy)

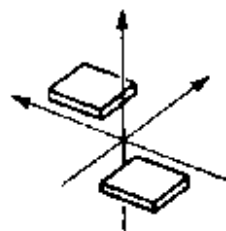

x displacement (dx)

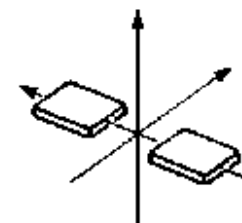

Vzhľadom k helikálnej ose

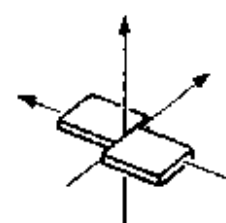
Báze vŕči sobe

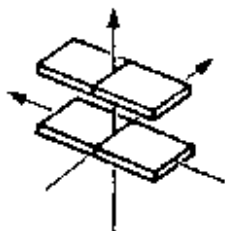
Stagger (S_z)

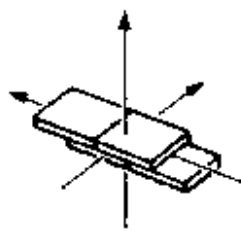
Stretch (S_y)

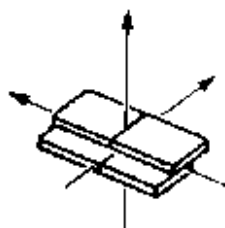
Shear (S_x)

Rise (D_z)

Slide (D_y)

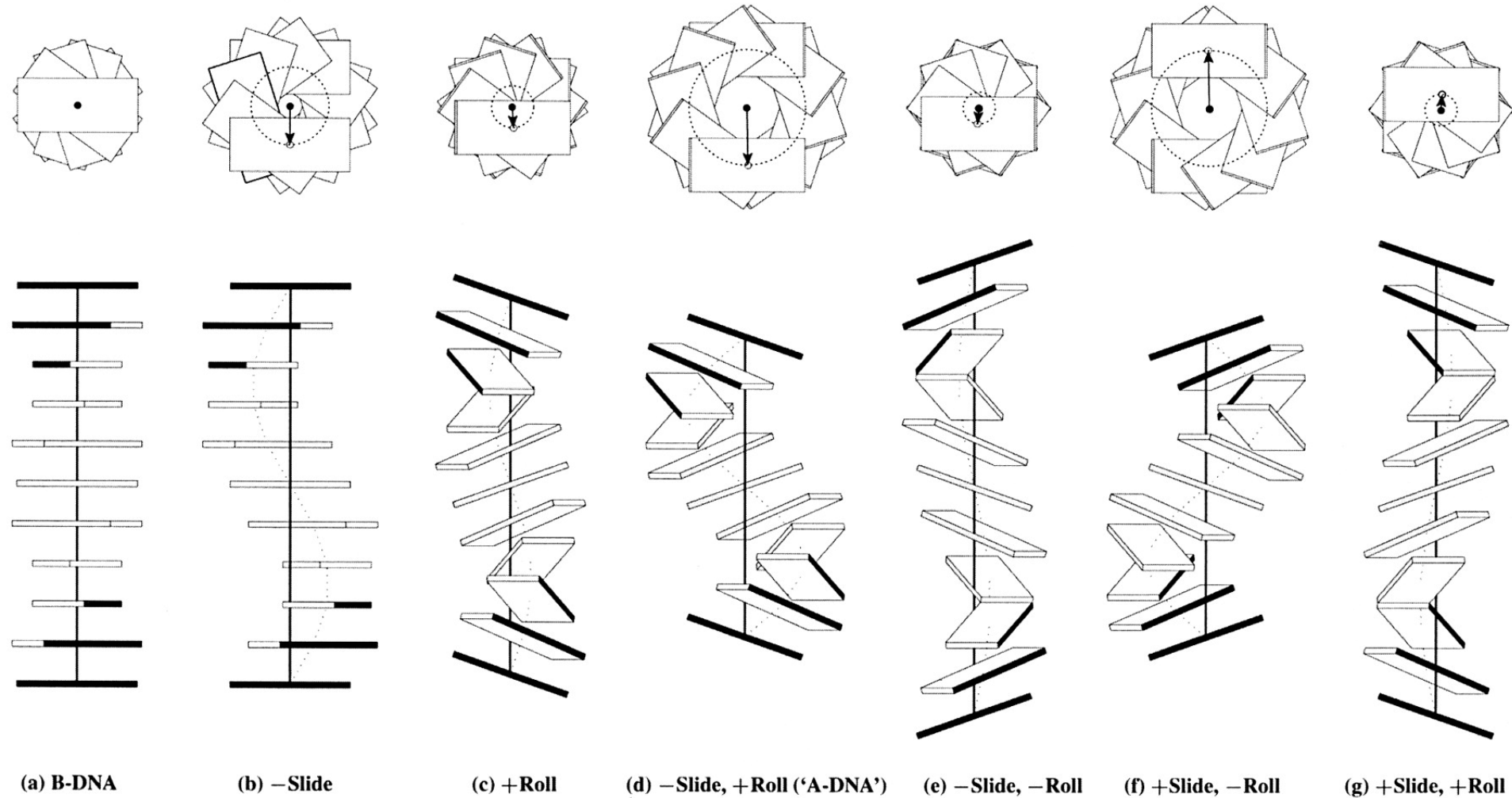

Shift (D_x)

Páry bazí vŕči sobe

Helikální osa

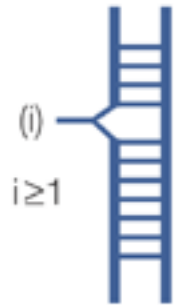

Přehled základních strukturních motivů NK

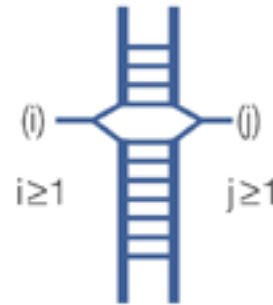
a

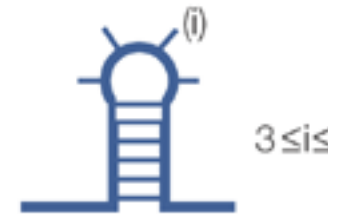
Double-stranded segment (dsRNA)

Bulge

Internal loop (if $i = j$, symmetric internal loop; if $i \neq j$, asymmetric internal loop)

Hairpin (stem-loop)

b

Two-stem junction (coaxial stack)

Pseudoknot

Kissing hairpins

Přehled základních strukturních motivů NK

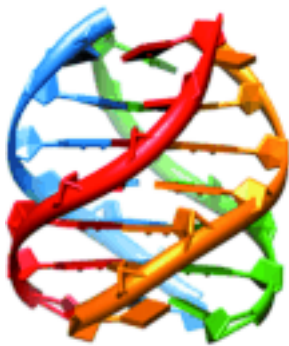
Duplex DNA

Three-way DNA junction

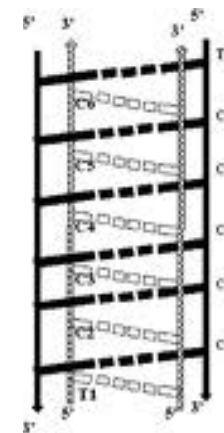
H-DNA

G-quadruplex DNA

Four-way DNA junction

i-motif

Přehled metod strukturní analýzy

**Vysoké rozlišení
(atomární struktura)**

Difrakce:

- a) Elektronová
- b) Neutronová
- c) Roentgenová

**Nukleární magnetická
resonance**

**Nízké rozlišení
(strukturní vlastnosti)**

Spektroskopie:

- a) Cirkulární dichroismus
- b) Fluorescenční (FRET)
- c) Elektronová
paramagnetická resonance
- d) Hmotnostní spektrometrie
(?)

**Elektronová mikroskopie
IČ/Ramanova spektroskopie**

Metody vysokého rozlišení: statistika

Exp.Method	Proteins	Nucleic Acids	Protein/NA Complexes	Other
X-RAY	77603	1481	4072	3
NMR	8861	1046	193	7
ELECTRON MICROSCOPY	471	45	129	0
HYBRID	52	3	2	1
other	151	4	6	13
Total	87138	2579	4402	24

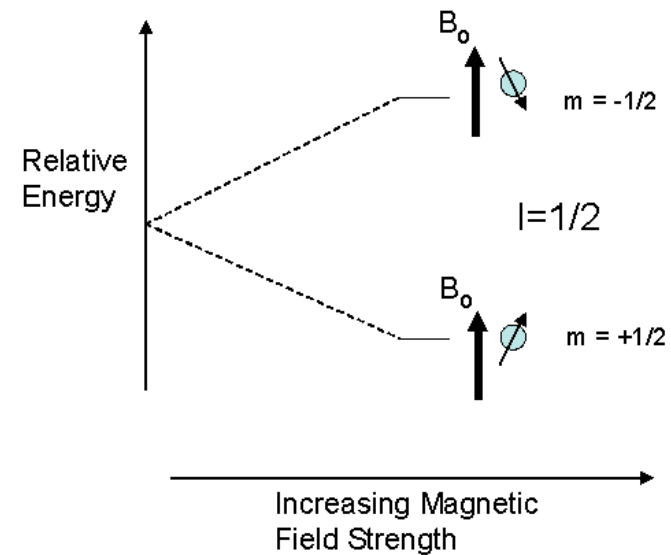
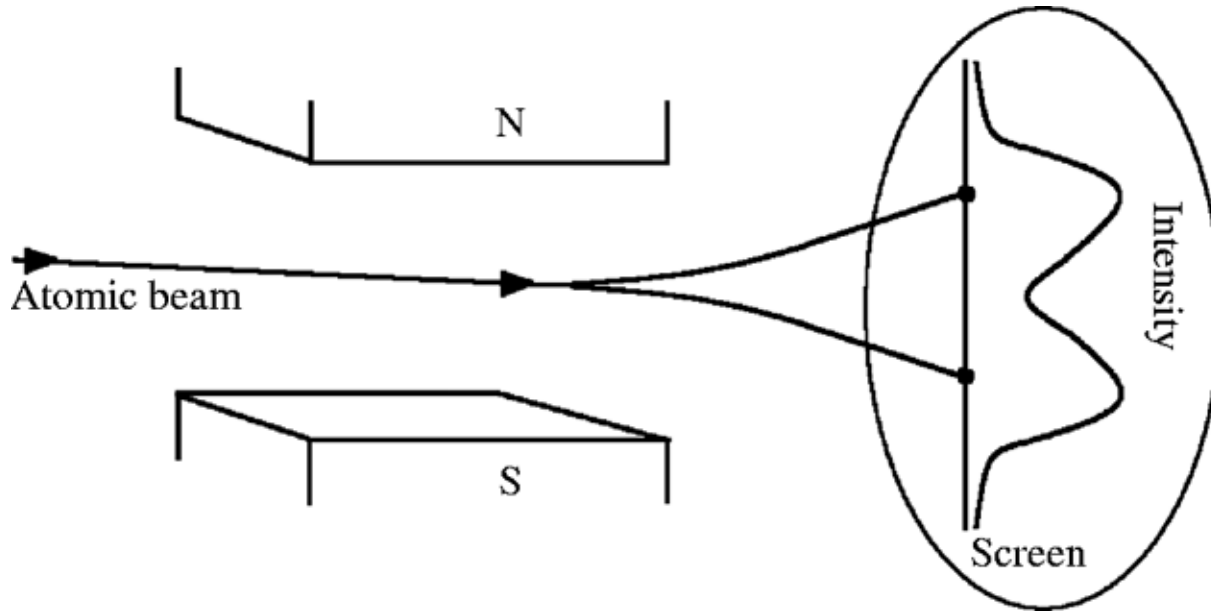
Nukleární magnetická rezonance

Nukleární – protože využívá vlastnosti atomových jader některých izotopů majících nenulový rotační moment (spin) a s ním spojený magnetický moment.

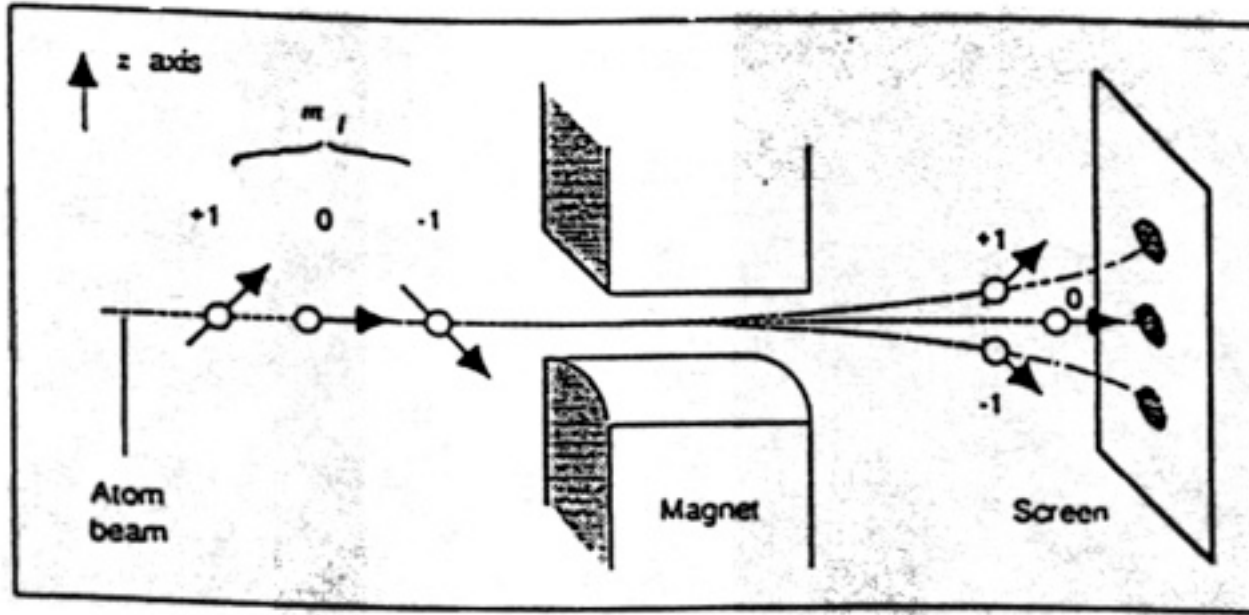
Magnetická – protože magnetické momenty těchto jader zaujmou v homogením magnetickém poli $2I+1$ orientací lišící se svojí energií. Příčemž magnetický moment vykonává kolem směru mg. pole precesní pohyb.

Rezonanční – protože jádra na nižší energetické hladině jsou schopna absorbovat energii z vysokofrekvenčního pole, jestliže frekvence precesního pohybu jejich mg. momentu a kruhová frekvence pole je stejná.

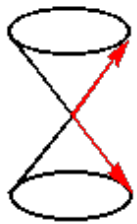
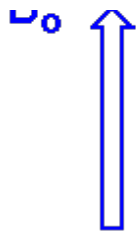
Stern-Gerlach experiment

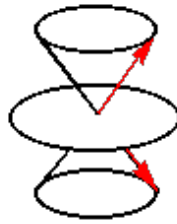
Kvantové číslo jaderného spinu I

-3	-2	-1	0	+1	+2	+3	s
			1				Spin-0
		1	1				Spin-1/2
		1	1	1			Spin-1
		1	1	1	1		Spin-3/2
		1	1	1	1	1	Spin-2
		1	1	1	1	1	Spin-5/2
		1	1	1	1	1	Spin-3

$I = 1/2$

$I = 1$

$I = 0$ - sudé hmotnostní a atomové číslo - ^{12}C , ^{16}O

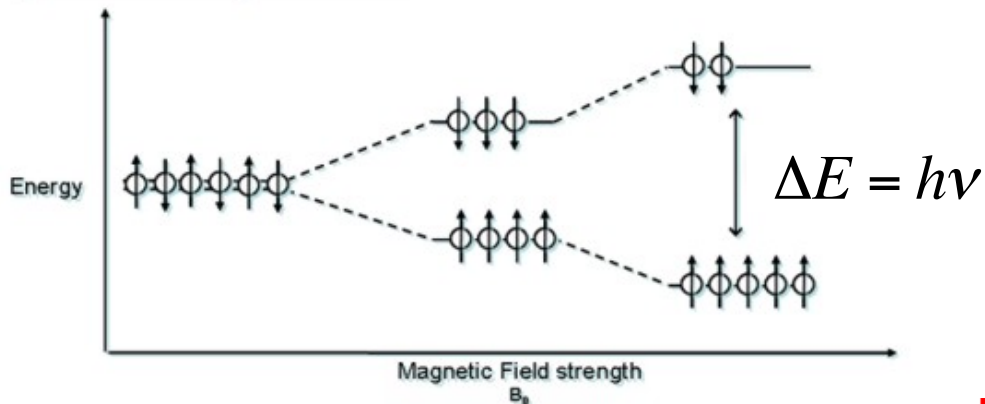
$I =$ celočíselné - sudé hmotnostní a liché atomové číslo - ^{14}N , ^{10}B , ^2H

$I =$ polovinové - liché hmotnostní číslo - ^1H , ^{13}C , ^{15}N , ^{19}F , ^{29}Si , ^{31}P

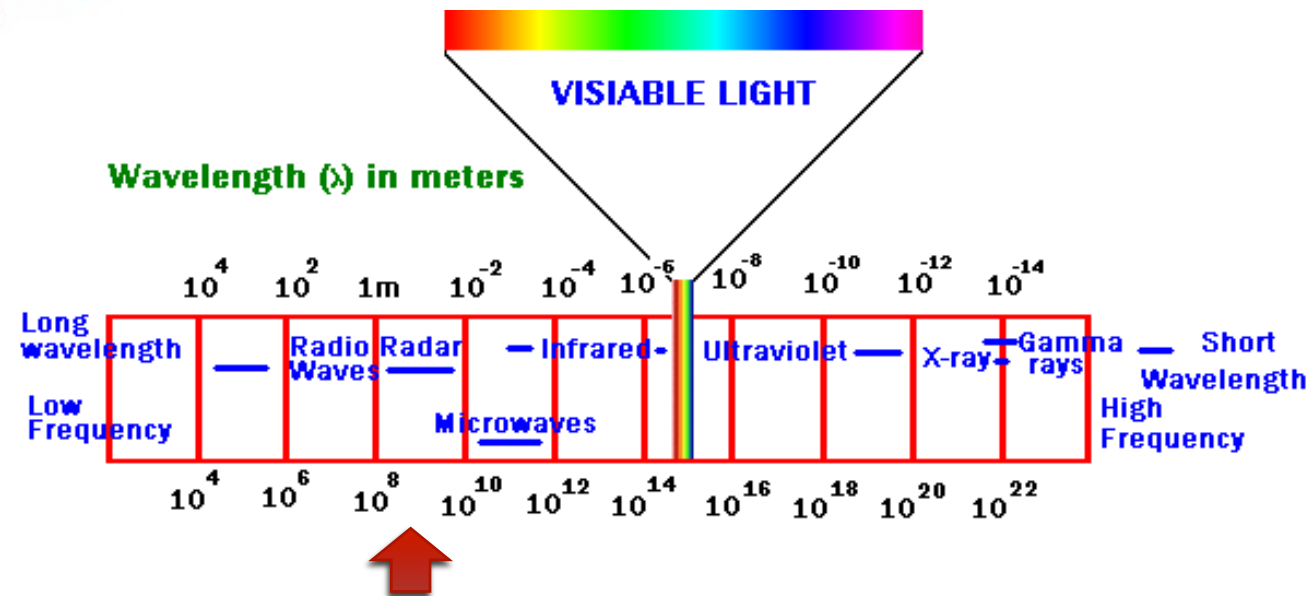
Z interpretačních důvodů máme radi jadra s $I = 1/2$ (^1H , ^{13}C , ^{15}N , ^{31}P).

Podmínka resonance

⊕ Aligned with B_0 ⊙ Opposing B_0

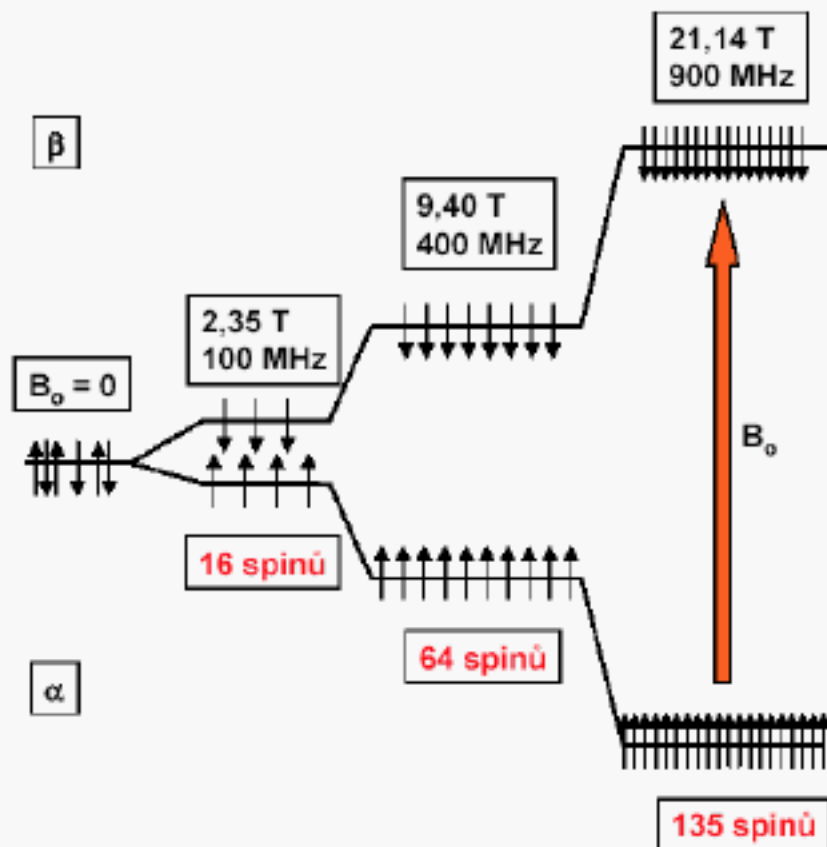
$$2\pi\nu = \gamma B$$

Citlivost NMR

Zvyšující se rozdíl v populacích obou spinových stavů α a β pro jádro ^1H vlivem vyššího externího magnetického pole.

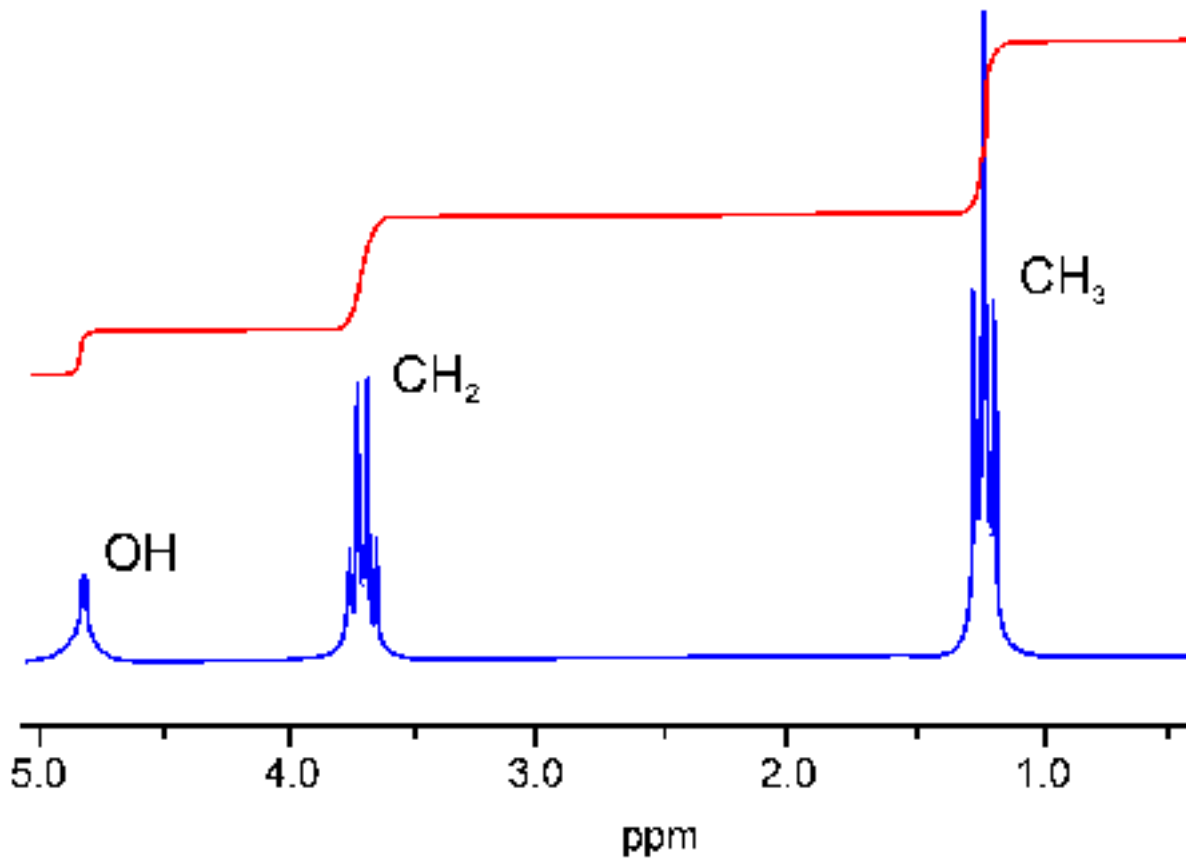
Je-li stav β obsazen 10^8 spinů, stav α obsahuje $10^8 + \text{přebytek}$.

Typický biomolekulární NMR vzorek:

- a) **Koncentrace** – 250 μM – 3 **mM**
- b) Vodný roztok
- c) pH = 5 – 8, iontová síla 25 – 300 mM
- d) Teplota 1-35 $^{\circ}\text{C}$

Charakteristiky NMR spekter

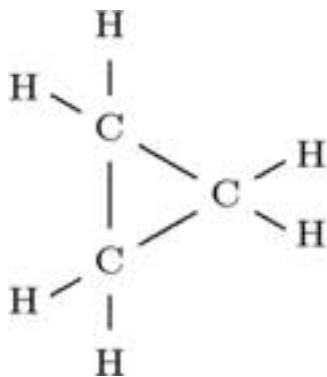
Charakteristiky NMR spekter

- 1) Počet signálů** – počet strukturně neekvivalentních atomů sledovaného isotopu v molekule
- 2) Poloha signálů** – odráží vliv elektronického okolí zkoumaného jádra
- 3) Intenzita signálů** – odráží relativní zastoupení magneticky ekvivalentních atomů
- 4) Štepení signálů** – charakterizuje ovlivnění lokálního magnetického pole působící na studované jádro magnetickými momenty jader vázaných v okolí

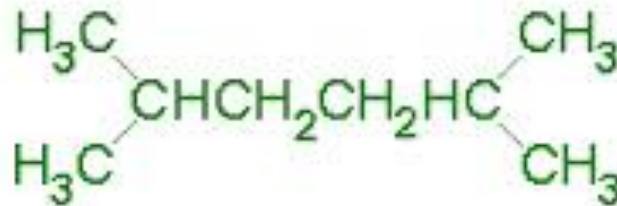

Počet signálů– symetrická (ne)ekvivalence

Ad 1) Počet signálů ve spektru = počtu symetricky neekvivalentních atomů daného isotopu ve zkoumané molekule

1 signál

3 signály (6:2:1)

Symetricky ekvivalentní jádra/skupiny = jádra/skupiny zaměnitelné libovolnou operací symetrie.

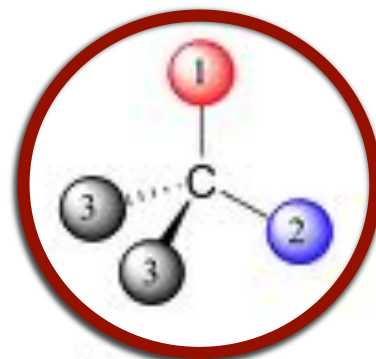
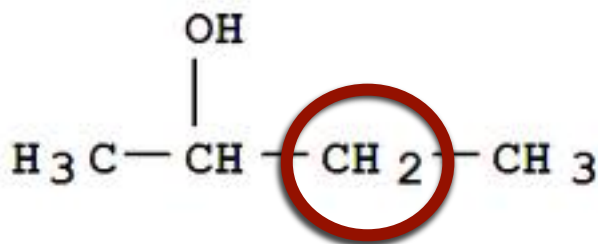
Počet signálů– symetrická (ne)ekvivalence

Vzorový příklad ke zkoušce:

Jakou strukturu má sloučenina vzorce C_3H_8O , sestává-li její vodíkově NMR spektrum ze tří signálů s poměrem intenzit 1:1:6?

Počet signálů a prochiralita

Je vyznačená CH_2 prochirální? Pokud ano, je tato skupina enantiotopní nebo diastereotopní?

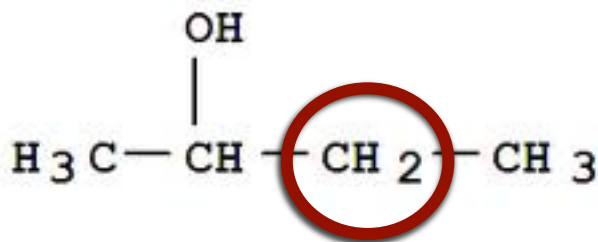

a prochiral carbon center

Pokud existuje pomyslná rovina půlící úhel 3-C-3, která je zároveň rovinou symetrie celé molekuly je prochirální centrum **enantiotopní**. Pokud tomu tak není, klasifikujeme prochirální skupinu jako **diastereotopní**.

Počet signálů– prochiralita

Kolik signálů lze očekávat v NMR spektru?

Diastereotopní, 2 signály (1:1)

Pokud je prochirální centrum **enantiotopní** => chemicky stejné substituenty dávají pouze jeden signál ve spektru.

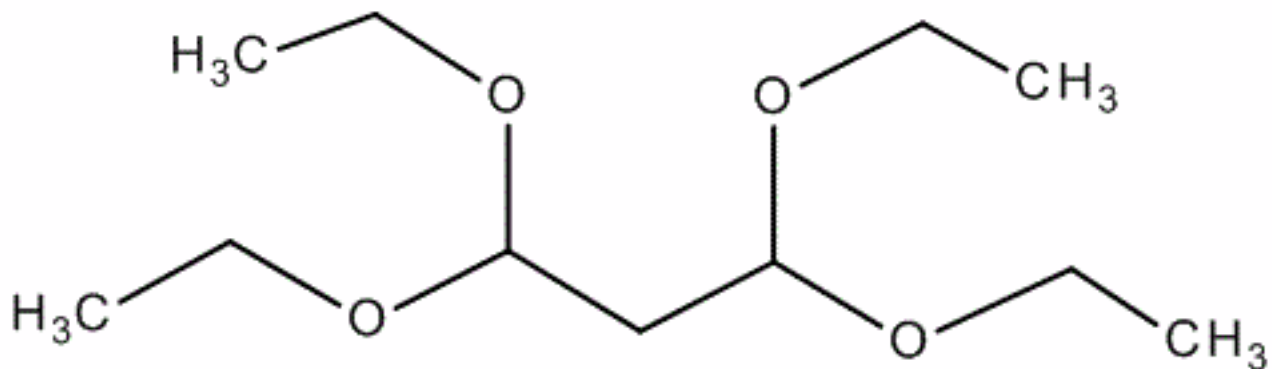
Pokud je prochirální centrum **diastereotopní** => chemicky stejné substituenty dávají dva signály ve spektru.

Pomůcka: prochirální substituenty v chirální (dissymetrické) molekule jsou vždy diastereotopní.

Počet signálů– prochiralita

Vzorový příklad ke zkoušce:

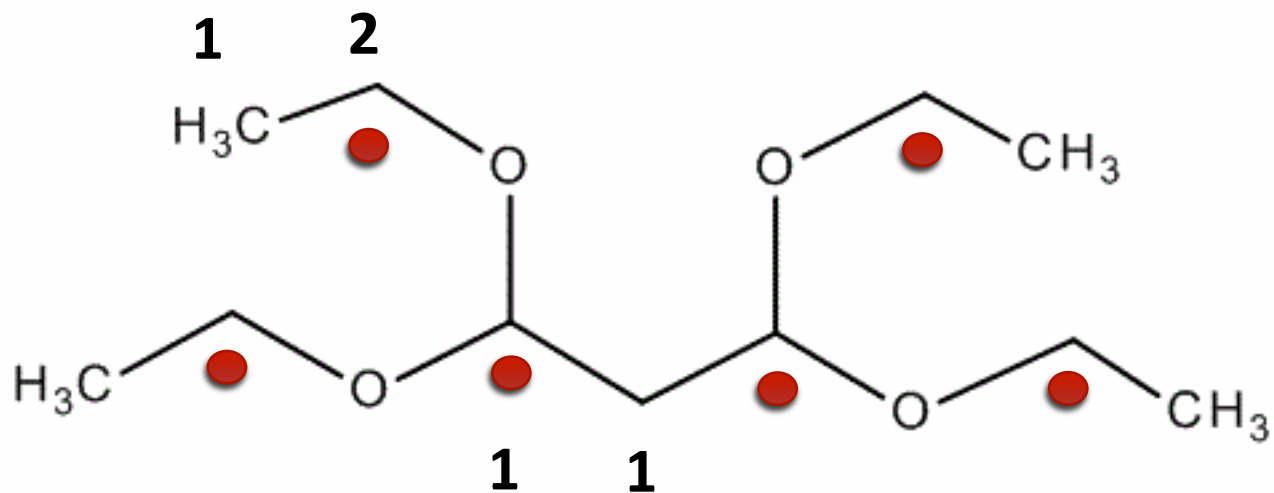
Najděte prochirální centra v molekule a určete možný počet signálu v ^1H NMR spektru.

Počet signálů– prochiralita

Vzorový příklad ke zkoušce:

Najděte prochirální centra v molekule a určete možný počet signálu v ^1H NMR spektru. Stanovte relativní poměr jejich intenzit.

Poloha signálů - chemické stínění

Elektrony v okolí sledovaného jádra vytvářejí pod vlivem vloženého magnetického pole B_0 sekundární magnetické pole (B_{eff}).

$$2\pi\nu = \gamma B_{eff} \quad B_{eff} = B_0 \cdot (1 - \sigma)$$

Stínící konstanta (σ) charakterizuje polohu jádra v molekule (odráží jeho chemické okolí).

Poloha signálů - chemický posun

Chemický posun – ustálený způsob zapisu polohy signálu ve NMR spektrech. Jednotky **ppm**.

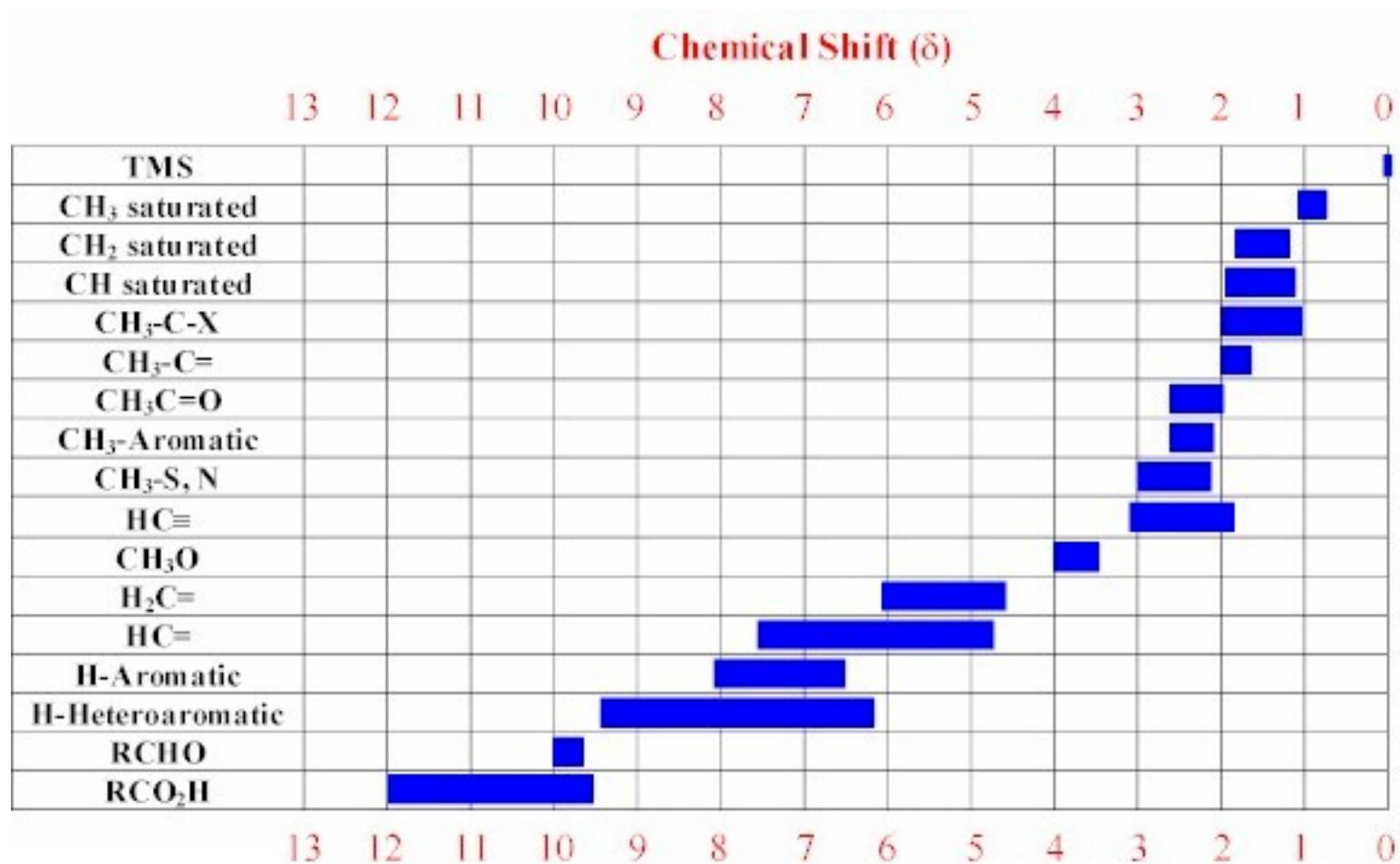
Rezonanční frekvence
referenční sloučeniny.

$$\delta = \frac{\nu - \nu_s}{\nu_0}$$

Pracovní frekvence spektrometru

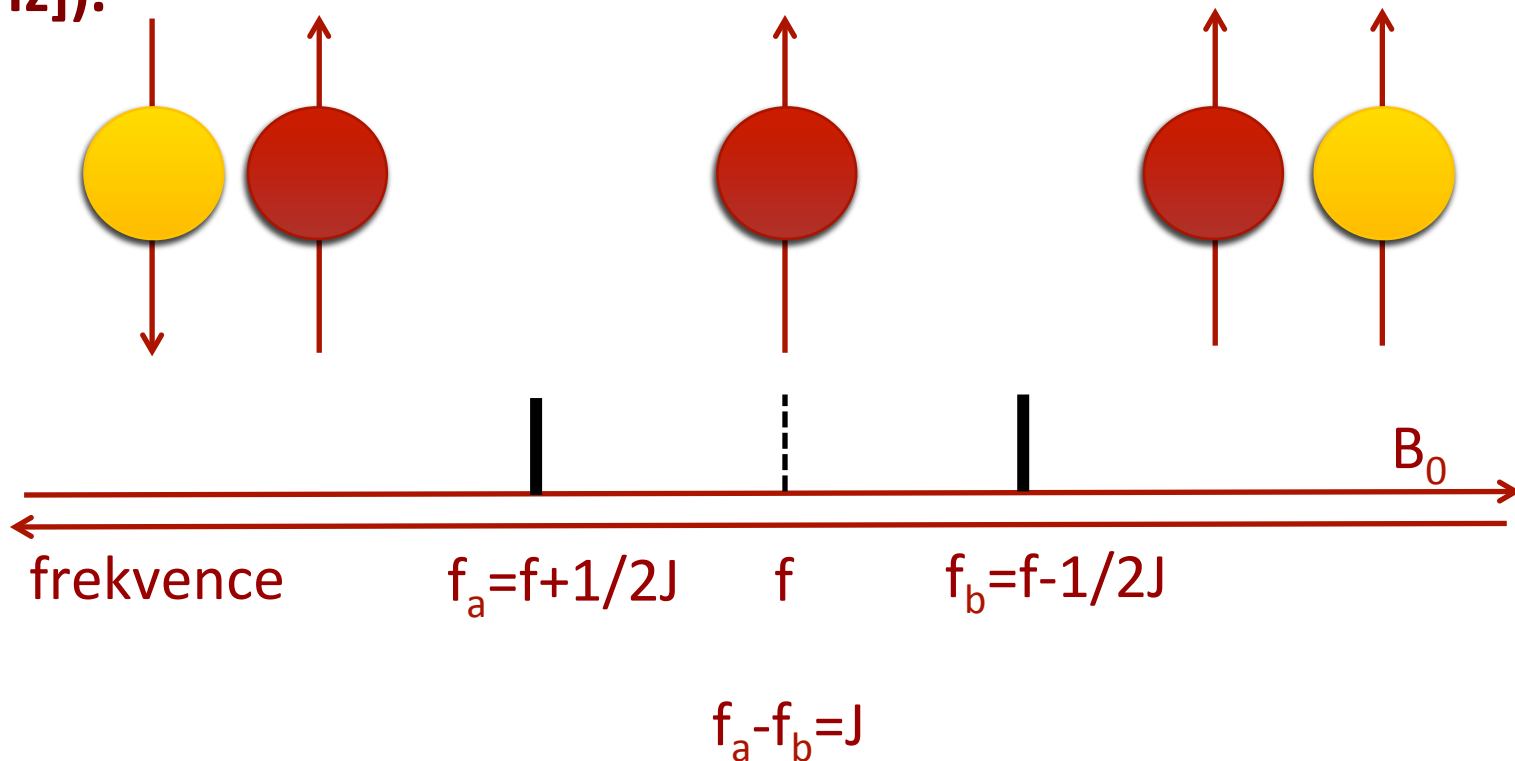

Chemický posun – závislost na chemickém okolí

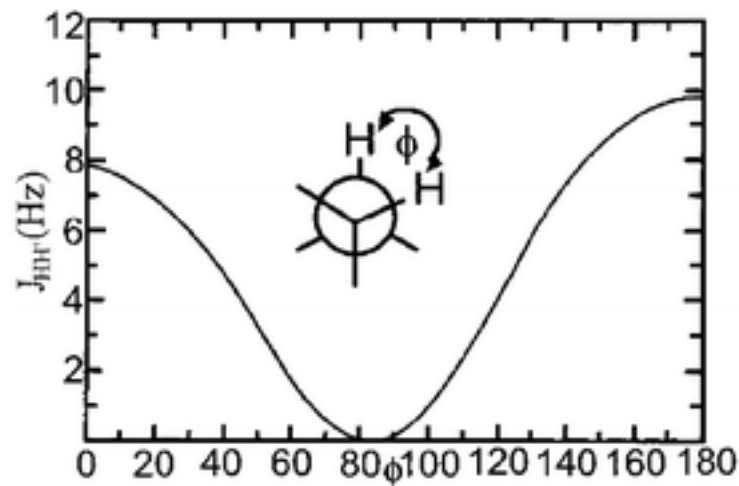
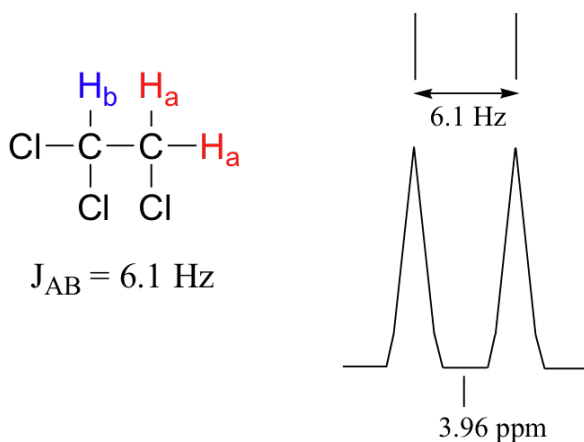
Hyper-jemná struktura NMR spekter: Skalární interakční konstanta

Nepřímá spin-spinová interakce magnetických momentů jader prostřednictvím polarizace orbitálních pohybů valenčních elektronů (J [Hz]).

Strukturní interpretace J

Způsob zápisu: ${}^nJ_{X-Y}$, např. ${}^3J_{H-H}$ = spin-spinová interakční konstanta popisující interakci mezi dvěma atomy vodíku vzdálených jeden od druhého přes tři kovalentní vazby.

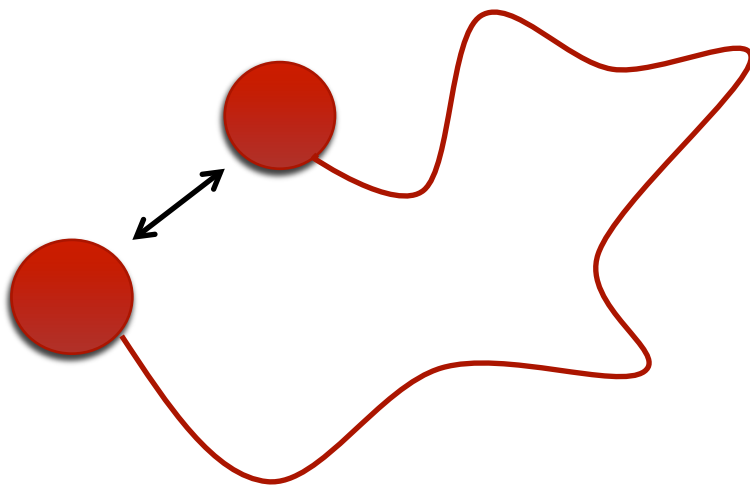

Karplusova rovnice:

kvantitativní popis vztahu mezi torzním úhlem a J.

Nukleární Overhauserův efekt (NOE)

Porucha energetického stavu jednoho z jader může způsobit zvýšení intenzit signálů jader stejného druhu, které jsou prostorově blízko. **NOE závisí na prostorové blízkosti mezi jádry** (nejčastěji vodíků).

Jedinečný zdroj informace o meziprotonových vzdálenostech ($< 6 \text{ \AA}$). Jeden z hlavních zdrojů strukturní informace v biomolekulární NMR.

NMR v biomolekulární strukturní analýze

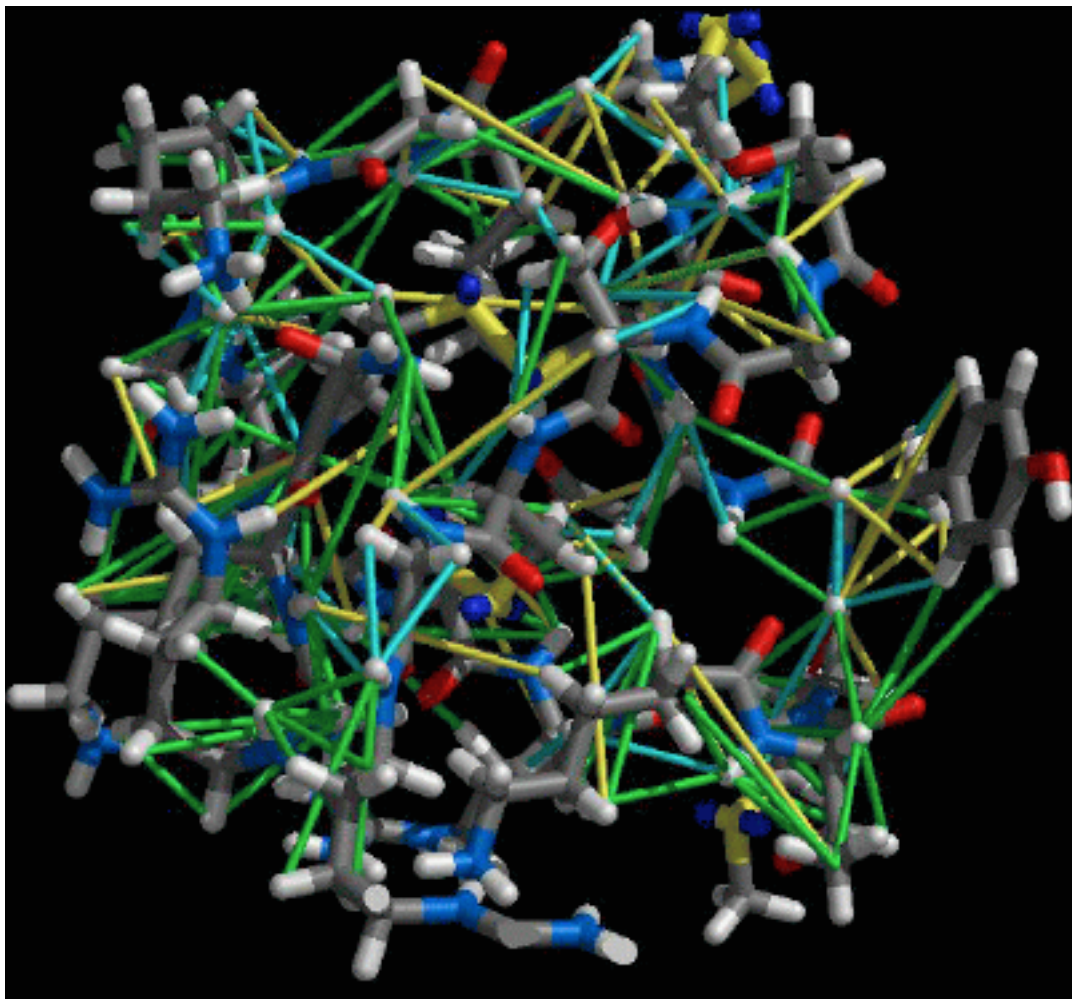
Strukturní analýza pomocí NMR = konformační analýza
(NMR neposkytuje žádnou informaci o vazebných delkách a vazebných úhlech).

Experimentální data NMR (mezi-protonové vzdálenosti, torzní uhly, relativní orientace vazebných vektorů, ...)

+

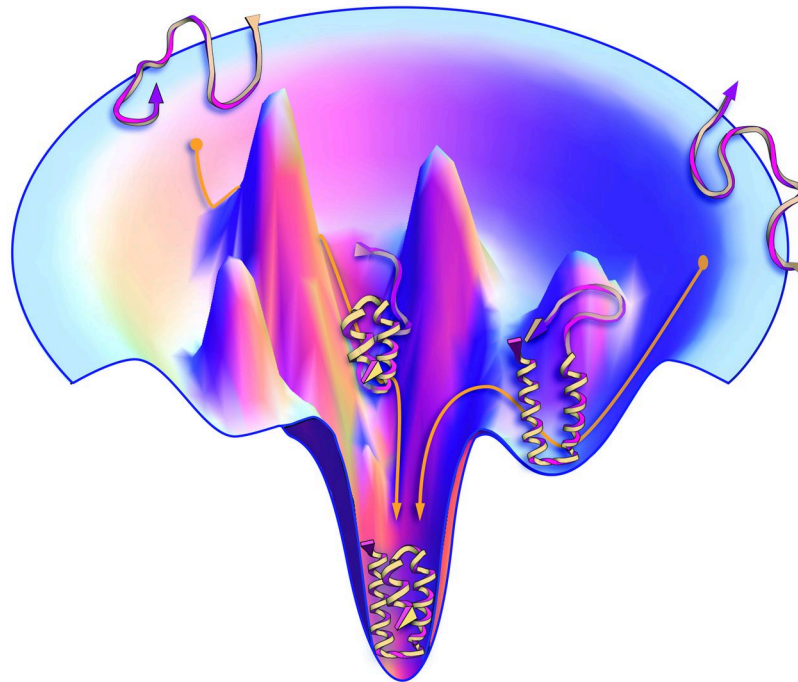
Externí informace o topologii studované molekuly, idealizovaných vazebných délkách a vazebných úhlech.

NMR v biomolekulární strukturní analýze: procedura

NMR v biomolekulární strukturní analýze: procedura

V prostoru torzních úhlů, který je omezen experimentálními daty, hledáme stav s nejnižší energií.

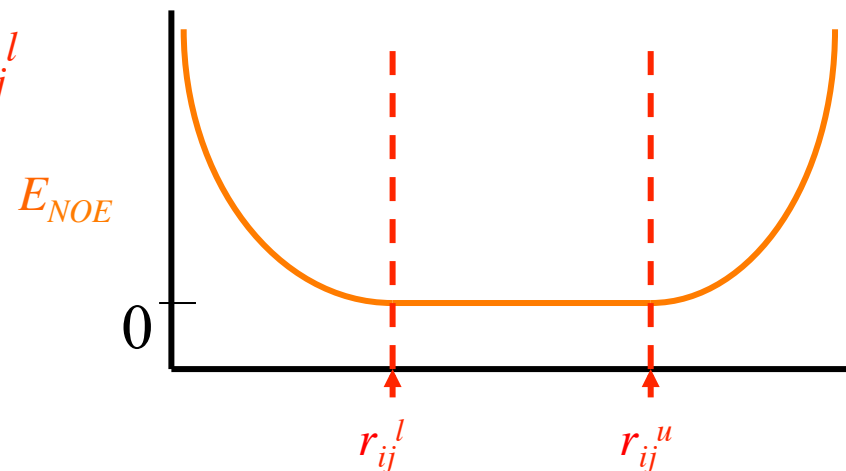

NMR v biomolekulární strukturní analýze

$$E_{total} = E_{bond} + E_{angle} + E_{dihedr} + E_{vdW} + E_{coulomb} + E_{NMR}$$

$$E_{NMR} = E_{scalar} + E_{NOE} + E_{RDC}$$

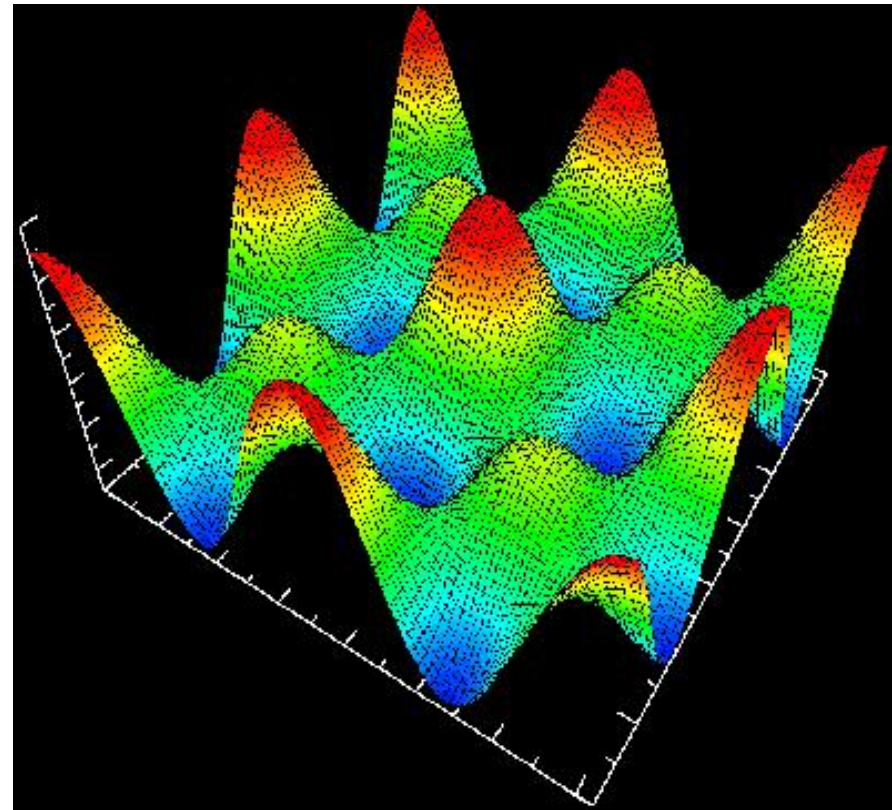
$$E_{NOE} = \begin{cases} K_{NOE}(r_{ij} - r_{ij}^u)^2 & \text{if } r_{ij} > r_{ij}^u \\ 0 & \text{if } r_{ij}^l < r_{ij} < r_{ij}^u \\ K_{NOE}(r_{ij} - r_{ij}^l)^2 & \text{if } r_{ij} < r_{ij}^l \end{cases}$$

Energeticky degenerované stavy na PES

Obecně může existovat několik rozdílných struktur se stejnou nebo velmi podobnou energií (kompatibilních stejným způsobem s experimentálními daty).

Prezentace struktur z NMR: strukturní soubor

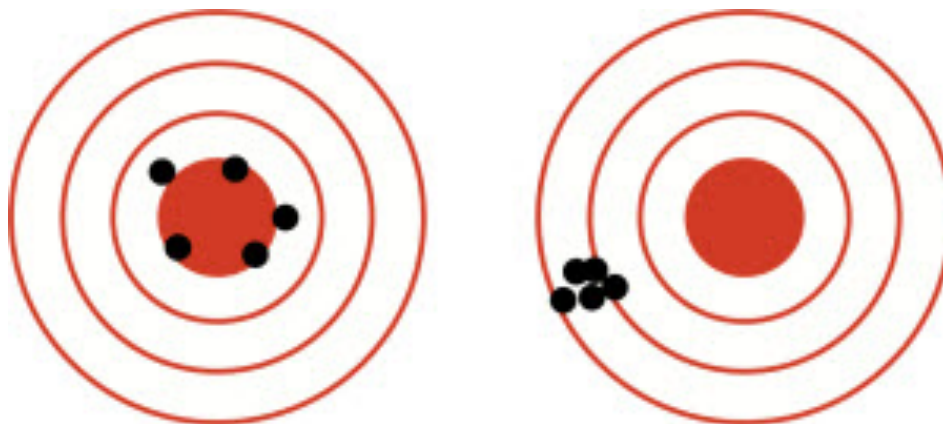
$$\text{RMSD} = \sqrt{\frac{1}{N} \sum_{i=1}^N \delta_i^2}$$

RMSD: Míra průměrných vzdáleností mezi odpovídajícími si atomy v superponovaných strukturách. Míra podobnosti uvnitř souboru struktur. Kvantitativní míra přesnosti v biomolekulární NMR.

Publikační formát

Správnost vs přesnost,

Zdroje strukturních artefaktů v NMR

